

ЗАРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИМИ ХВОРОБАМИ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ЯК КВАЛІФІКУЮЧА ОЗНАКА ОКРЕМИХ ЗЛОЧИНІВ ТА КРИТЕРІЙ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Катеринчук К. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Національного авіаційного університету
м. Київ, Україна*

Однією з кваліфікуючих ознак складу злочинів проти здоров'я особи ст.ст. 130, 133 Кримінального кодексу України (далі – КК) є вчинення злочину щодо неповнолітньої особи.

Неповнолітньою є особа, яка не досягла на момент вчинення діяння, що призвело до її інфікування 18 років. При цьому винний усвідомлював або об'єктивно повинен був та міг усвідомлювати факт того, що ця особа ще не досягла віку 18 років. Якщо винний помилково вважав, що потерпілий на момент вчинення щодо нього протиправного діяння, яке призвело до зараження, досяг 18 років, а також не повинен був або не міг усвідомити помилковість такого припущення, за відсутності у діяння винного інших ознак, покладених в основу законодавчої конструкції кваліфікованого та надкваліфікованого складів злочинів, то його діяння мають кваліфікуватися за відповідними час-тинами КК України (ч. 2 ст. 130 та ч. 1 ст. 133 КК) [1, с. 72].

Для встановлення вікових особливостей «малолітнього» та «неповнолітнього» Сімейний кодекс України у ч. 2 ст. 6 визначив, що малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років, а неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [2]. В інших кодексах України використовуються розрізнені термінологія. Так наприклад, Цивільний кодекс України визначає неповну або часткову цивільну дієздатність згідно з ч. 1 ст. 32 Цивільного кодексу України, неповна цивільна дієздатність у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років, а часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років (ч. 1 ст. 31 ЦК України) [3].

Треба зазначити, що чинний КК України у деяких статтях Особливої частини як кваліфікуючі (особливо кваліфікуючі) ознаки окремо виділяє поняття «малолітній» та «неповнолітній» (наприклад, ч.ч. 3 і 4 ст. 152, ч.ч. 2 і 3 ст. 153 КК України). Незрозуміло у даному випадку є позиція законодавця щодо ст. 130 та 133 КК, вчинене суб'єктом злочину лише щодо неповнолітнього, оскільки це викликає неоднозначне тлумачення не тільки терміну «неповнолітня особа», а й варіантів кваліфікації цього діяння [4].

Аналізуючи чинне законодавство можна зробити висновок, що згідно ч. 3 ст. 130, ч. 2 ст. 133 КК не підлягають кримінальному захисту малолітні особи, тобто особи віком до 14 років. Така неузгодженість нормативних актів, при-

відповідальність повинен нести винний у їх учиненні, спричиняє труднощі в притягненні відповідних осіб до кримінальної відповідальності. Крім того, потребує вдосконалення і механізм оперативного обміну інформацією стосовно громадян, затримуваних на території інших держав за скоєння злочинів, пов'язаних із використанням підrobлених або викрадених платіжних пластикових карток банківських установ, за шахрайство у мережі Інтернет, незаконне проникнення до комп'ютерних баз даних, для перевірки на причетність до скоєння злочинів у сфері банківської діяльності й високих технологій.

Література:

1. Конвенція про кіберзлочинність : міжнар. докум. від 23 лист.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575
2. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність : Закон України від 7 вересня 2005 р. № 2824-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 5. – С. 128. – Ст. 71.
3. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи : Закон України від 21 липня 2006 р. № 23-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 39. – С. 1384. – Ст. 328.
4. Про внесення змін до Закону України «Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність»: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 5. – Ст.32.
5. Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України : Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2014 р. // Офіційний вісник Президента України. – 2014. – № 16. – С. 6. – Ст. 982.
6. Стеблинська О.С. Актуальні проблеми комп'ютерної злочинності в Україні / О.С. Стеблинська / Співпраця поліції/міліції зі службами безпеки Інтернет-сайтів (аукціонів, соціальних мереж тощо) у боротьбі з інтернет-злочинністю на підставі національного законодавства та законодавства, яке діє у Європейському Союзі: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 16-17 листопада 2010 року) / МВС України; УМВС України в Хмельницькій області. – Хмельницький: УМВС, 2010. – 100 с.
7. Офіційний сайт Національної поліції України. Департамент кіберполіції Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1816252>

зводять до того, що внаслідок зараження венеричною хворобою або вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, кваліфікувати дії винної особи потрібно за ч. 2 ст. 130 КК або ч. 1 ст. 133 КК та при призначенні покарання враховувати обтяжуючу обставину передбачену п. 6 ч. 1 ст. 67 КК – вчинення злочину щодо малолітнього. Крім того, загальний аналіз статей Особливої частини КК призводить до наступних висновків: по-перше, лише в небагатьох статтях (всього 11) кваліфікуючою та особливо кваліфікуючою ознакою складу злочину виступає – малолітня особа (п. 2 ч. 2 ст. 155; ч. 2 ст. 136; ч. 2 ст. 146; ч. 3 ст. 149; ч. 4 ст. 152; ч. 3 ст. 153; ч. 2 ст. 156; ч. 2 ст. 299; ч. 4 ст. 303; ч. 2 ст. 304; ч. 2 ст. 307); по-друге, неповнолітня особа в 24 статтях КК (ч. 3 ст. 120; ч. 3 ст. 133; ч. 2 ст. 140; ч. 2 ст. 142; ч. 2 ст. 144; ч. 2 ст. 147; ч. 2 ст. 149; ч. 3 ст. 152; ч. 2 ст. 153; ч. 2 ст. 172; ч. 2 ст. 181; ч. 2 ст. 300; ч. 3 ст. 300; ч. 2 ст. 301; ч. 3 ст. 301; ч. 4 ст. 301; ч. 3 ст. 302; ч. 3 ст. 303; ч. 2 ст. 307; ч. 3 ст. 309; ч. 2 ст. 315; ч. 2 ст. 317; ч. 2 ст. 365²; ч. 2 ст. 369³); по-третє, в деяких статтях законодавцем виділяється і спеціальний потерпілий, в ст. 150¹ (малолітня особа) та в ст.ст. 137, 141, 156, 164, 304, 323, 324 КК (неповнолітня особа).

У разі, коли потерпілими будуть дві або більше неповнолітні особи, або ж один із двох потерпілих є неповнолітнім, дії винного характеризуються наявністю двох особливо обтяжуючих кримінальну відповідальність обставинами, що ще більше підвищує суспільну небезпечність вчиненого діяння та його наслідків. Про це обов'язково треба зазначати у слідчо-судових документах. Таким же чином слід оцінювати випадки, коли з двох заражених одна особа є неповнолітньою, а друга – повнолітньою [5, с. 176-177].

Отже, відповідно до вищезазначеного, кримінально-правовому захисту в більшій мірі підлягає неповнолітня особа, тобто особа віком від 14 до 18 років. Для вирішення даного питання, на нашу думку, потрібно внести зміни до деяких статей, а саме вчинення злочину, щодо малолітньої особи визначити особливо кваліфікуючою ознакою складу злочину в ч. 3 ст. 130 та ч. 3 ст. 133 КК. Така пропозиція, щодо визначення кваліфікуючою ознакою складу злочинів неповнолітньої особи, а особливо кваліфікуючою ознакою – малолітню особу, присутня і в певних статтях КК, а саме в 149, 152, 153, 156, 303, 304, 307. Крім того, у науковій літературі вже існують думки з приводу доповнення диспозицій КК України словами «чи малолітнього» або «особою, яка не досягла вісімнадцяти років» [6, с. 144].

Література:

1. Відповідальність за передбачені Розділом II особливої частини Кримінального кодексу України злочини в сфері професійної діяльності медичних працівників та спеціальні види тілесних ушкоджень: [монографія] / О.Ф. Бантишев, В.О. Глушков, О.В. Колпан, С.А. Кузьмін [та ін]; [за заг. ред. В.О. Глушкова]. – К.: МНДЦ при РНБО України, 2011. – 137 с.

2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III // Верховна Рада України; Кодекс України. – 2002. – № 21-22. – Ст.135 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

3. Цивільний кодекс України Верховна Рада України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

4. Михайлов В. С. Кримінальна відповідальність за зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної хвороби: за загальною обумовленістю та склад злочину: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / В. С. Михайлов. – Х., 2011. – 217 с.

5. Михайлов В.С. Щодо кваліфікуючих ознак зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби / С.В. Михайлов // Проблеми законності. – 2009. – Вип. 102. – С. 263–272.

6. Актуальні проблеми вдосконалення та уніфікації термінології Кримінального кодексу України. – Харків: Права людини, 2011. – 152 с.

УГОЛОВНО-ПРАВОВЫЕ ГАРАНТИИ БЕЗОПАСНОСТИ ГРАЖДАНСКОЙ АВИАЦИИ ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ (МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ)

Лиховая С. Я.

*доктор юридических наук, профессор,
заведующий кафедрой уголовного права и процесса
Учебно-научного юридического института
Национального авиационного университета
г. Киев, Украина*

Безопасность гражданской авиации является сегодня одним из приоритетных направлений для развития законодательства всех стран мира. Не является исключением и Украина, в уголовном законодательстве которой предусмотрены нормы, устанавливающие уголовную ответственность за общественно опасные деяния, которые создают угрозу безопасности гражданской авиации.

Основной конвенцией, которая составляет основу концепции обеспечения безопасности гражданской авиации является Конвенция о международной гражданской авиации, также известная как «Чикагская конвенция» (1944 г.), которая установила основные принципы работы международной гражданской авиации. Это, в частности, касается правил полетов над территорией страны-участницы, принципа национальной принадлежности воздушного судна, облегчения международных полетов, международных стандартов и рекомендованных практик. Кроме того, акт Конвенции включает создание Организации Международной граждан-